

A francia mezőgazdaság 2012. évi előzetes eredményei

A mezőgazdasági tárca honlapján [nyilvánosságra hozták](#) a mezőgazdasági számvevőszék (*Commission des comptes de l'agriculture de la Nation*) július 3-i ülése nyomán kiadott, a tavalyi év gazdálkodói jövedelmeire vonatkozó első számokat. Az adatok alapján megállapítható, hogy a 2009-es mélypont után 2010-ben megindult föllendülés tovább folytatódik, 2012-ben az egy aktív gazdára vetített átlagos jövedelem 38300 euró volt, ami a legmagasabb szint 25 év óta. A kedvező eredményeket elsősorban a szántóföldi kultúrák eredményének lehet betudni, ám a kedvező átlag mögött nagyon jelentős különbségek találhatók az egyes ágazatok és régiók összehasonlításában egyaránt.

Visszatekintés

Mint ismeretes, 2005-2010. között a gazdálkodók jövedelmét minden korábbinál jobban befolyásolta a mezőgazdasági termékek árának kiszámíthatatlan mértékű és irányú ingadozása olyannyira, hogy ez gyakorlatilag lehetetlenné tette korábbi évek hagyományos számítási gyakorlatának alkalmazását. Az időszak végén elvégzett számítások azt mutatták, hogy 2010-ben a főállású gazdálkodók és gazdaságaik adózás előtti eredménye 66%-os javulást mutatott 2009-hez képest, amihez azonban azonnal hozzá kellett tenni, hogy 2007-2009. között a kumulált jövedelemcsökkenés az összes érintett gazdaság átlagában 46% volt! (Ez a 2008-as 23%-os, majd a 2009-es 34%-os csökkenésből adódott össze.) **2010-ben** elsősorban a gabonák, olajos és fehérjenövények ára emelkedett jelentős mértékben, ami a műtrágyaárak csökkenésével együtt a GFOR-növényeket termeszto gazdaságok esetében kedvezően hatott a jövedelemviszonyok alakulására, ami különösen a 2009-es „mélypont” fényében jelent látványos javulást. A gabonaárak emelkedése viszont főleg a 2010-es év utolsó hónapjaiban volt komoly befolyással a takarmányárakra és így az állattenyésztéssel foglalkozó gazdaságokra.

A 2011. évi adatok a termelési költségek növekedését, bizonytalanságot, valamint az egyes ágazatok és régiók között nagyfokú szórást mutatták. A francia agrárkamara által is közölt adatok szerint ugyan kismértékben tovább nőtt a gazdaságok átlagos jövedelme (+3,8%), de továbbra sem érte el a 2009. évi krízis előtti szintet, alakulását pedig alapvetően befolyásolta a termelési költségek jelentős növekedése, így az egy gazdálkodóra jutó eredmény 32500 euró volt. Nagyon jelentős különbségeket lehetett megfigyelni az egyes régiók és termékek esetében. A zöldség- és gyümölcságazatban tovább tartott a jövedelmek évek óta tartó csökkenése, 2011-ben történelmi mélypontot, 10900 eurót ért el ez a szám a gyümölcsstermelők, 8100 eurót a zöldséges gazdák körében. Az állattenyésztésben hasonló tendenciát lehetett megfigyelni meg a juhtartók és a húsmarha-tartók esetében, az előbbieknél 17600 euró, az utóbbiaknál 15400 euró volt az egy gazdára jutó eredmény. Az adatok alapján a kamara országos elnöke, Guy Vasseur azt nyilatkozta, hogy a gazdák képtelenek az árakban érvényesíteni a költségek növekedését, számos termék esetében pedig nyilvánvalóvá vált, hogy alapjaiban kell újragondolni a teljes termékpályát, mivel a jelenlegi gazdasági modell nem tartható tovább.

2012-es eredmények

A tavalyi évben a közepes és nagy gazdaságok¹ jövedelmi viszonyai tovább javultak, a 2011-es +10%-os növekedés után 2012-ben 9%-os emelkedést mutatva. A három éve tartó pozitív

¹ Fontos megjegyezni, hogy a statisztika elsősorban a közepes és nagy gazdaságokkal foglalkozik, ami **nem** területnagyság, hanem jövedelmi viszonyok, azaz a bruttó termelési érték alapján (*production brute standard*) meghatározott kategóriát jelent. Ez azt jelenti, hogy 25 ezer euróig kis, 25-100 ezer euró között közepes, 100 ezer euró fölött nagy gazdaságról beszélünk. 2000-2010. között egyharmadával csökkent a kisgazdaságok száma,

trendnek köszönhetően 2012-ben soha nem látott magasságba emelkedett a gazdaságok jövedelme. Az árak kedvező alakulása nem csak kompenzálni tudta számos termék mennyiségi visszaesését (zöldség- és gyümölcsstermesztés, sertéstartás, tojástermelés), de még javítani is tudta a tavalyi mutatókat, e mögött azonban nagyon jelentős különbségek találhatók az egyes ágazatok és régiók összehasonlításában egyaránt.

A tavalyi évben a **gabonatermelő gazdaságokban** egy aktív gazdálkodóra vetítve 76500 eurós adózás előtti eredményt értek el, amivel megdöntötték az eddigi, 2007-es rekordot, noha a tavalyi év klimatikus szélsőségei nagyon komoly veszélyt jelentettek a kultúrákra. A 2011-ben elég magas szinten stabilizálódott gabonaárak 2012-ben további 20%-kal emelkedtek, ahogy az olaj- és fehérjenövények ára is, ennek köszönhetően nem csak a terméskiesést lehetett kompenzálni, hanem még növelni is lehetett a bevételt. Ez utóbbihoz hozzájárult az is, hogy a kiadási oldalon a korábbi éveknél kisebb tételt jelentettek a műtrágyák, mivel azokból kevesebbet vásároltak a gazdák. Gilles POIDEVIN (főtitkár, [Union des industries de la fertilisation](#), UNIFA²) 2012. novemberi adatai szerint az előző szezonhoz képest minden tápanyag-típusból visszaesésről lehet beszámolni, csupán a savanyú talajok kezelésére szolgáló anyagok használata bővült (+8%). Míg a nitrogén-használat az utolsó három év átlagához képest is visszaesett (-7%), a többi esetben néhány százalékos bővülést lehetett tapasztalni. Érdekes, hogy 1990-ig párhuzamosan nőtt a megtermelt gabona és a fölhasznált nitrogén mennyisége, azóta további 30%-kal nőtt a megtermelt gabona, miközben 20%-kal csökkent a fölhasznált N mennyisége, ami mindenképpen az egyre hatékonyabb nitrogén-kijuttatásnak és hasznosításnak tudható be.

Mindezek alapján nem is olyan meglepő, hogy a kifejezetten gabonatermelésre szakosodott régiókban kiugróan magas volt a gazdák jövedelmének növekedése – Ile-de-France és Felső-Normandia régiókban ez a szám meghaladta az 50%-t, de Picardie gazdáinak esetében is elérte a 30%-ot.

A **szőlészet-borászat** esetében 40 éve a legkisebb termést takarították be a gazdák szinte minden borvidéken, aminek elsődleges oka a szőlő számára nagyon kedvezőtlen tavalyi időjárás volt. A korábbi évekből rendelkezésre álló készletek piacra dobása ugyan javított a gazdaságok árbevételén, de ez ennek ellenére a kétezres évek eleje óta a leggyengébb év lesz ilyen szempontból. Az adatok ezek figyelembe vételével átlagosan 32800 ezer eurós adózás előtti jövedelmet mutatnak gazdánként, de természetesen hatalmas regionális eltérésekkel. Champagne vidékén 30%-kal kevesebb szőlő termett, a szántóföldi kultúrák viszont jó eredményt adtak, de így is „csak” 67100 euró a végeredmény (2010-ben a 60 ezret sem érte el, 2011-ben viszont majdnem 80 ezer volt!). Burgundiában és Rhône-Alpes-ban a szőlő kevesebbet „nyom a latban”, de az is igaz, hogy nem *champagne*-ről van szó, így a számok nagyjából a 2011-es szinten (illetve kissé alatta) maradtak (35,9 és 25 ezer euró). Elzászban ugyan 4%-kal csökkent a szőlészet-borászat eredménye, viszont 30%-kal emelkedett a GOF-növényeké, az eredmény regionális átlagban 41,8 ezer euró.

A zöldség-gyümölcs ágazatban az Agreste nagyon komolyan módosította az egy évvel korábban a 2011-es évre megadott előzetes adatait, olyannyira, hogy az a tendenciákat is teljesen fölülírta – a magyarázatot egyelőre várjuk. Ha azonban a legfrissebb adatok a valóság, akkor nem igaz, hogy tovább tartott volna a zöldség- és gyümölcsstermelők jövedelmének évek óta tartó csökkenése és 2011-ben nem ért el az ágazat történelmi mélypontot. Ellenkezőleg, a hivatal a gyümölcsstermelők 2011-es 10900 eurós adatát 24800, a

csökkent a közepes méretűeké is, valamint kevesebb lett a gazdaság a 100-250 ezer eurós tartományban. Nőtt viszont a gazdaságok száma a 250-500, az 500-750, és a 750 ezer euró fölötti kategóriában.

² műtrágya-gyártók országos szervezete <http://www.unifa.fr/>

zöldségesek 8100 eurós jövedelmét 20300 euróra korrigálta. Ennek fényében a gyümölcsstermelésben 2012-re megadott 27100 euró és a zöldségtermelőknél szerepeltetett 39400 euró már nem jelent olyan hatalmas méretű emelkedést 2011-hez képest, de ezzel együtt is figyelemre méltó. Különösen annak fényében, hogy a tavalyi év időjárása egyáltalán nem kedvezett a gyümölcskultúráknak, a fagy, a viharkárok elsősorban az ország középső részén okoztak érzékeny veszteségeket, aminek következtében az átlagosnál jóval kisebb volt az árualap. Az árak viszont magasabbak voltak, amik a kárt szenvedett régiókban kompenzáltak, az időjárási szélsőségek által megkímélt régiók esetében pedig kifejezett bevétel-növekedést indukáltak, így az ágazat által előállított termelési érték meghaladta a 2011-es adatokat. A zöldségtermelőknél a 2011-es év *E. coli*-botránya abban az évben nagyon megviselte, a tavalyi kedvező körülményeknek köszönhetően viszont az eredmény a 2010-es jó évet is mintegy 20%-kal meghaladja.

A **húságazatban** a húsmarha- és húsjuh-tartók helyzete továbbra sem javult érdemben, jövedelmük tovább csökkent, jobb esetben legföljebb stabilizálódott és nem éri el a közepes és nagy gazdaságokra számított átlagos jövedelem felét sem. A **tejhasznú szarvasmarhát** tartók körében a csökkenő tejár és a növekvő takarmányozási költségek együtt azt eredményezték, hogy a termelői jövedelmek a 2010-es szint alá estek, különösen érzékenyen érintette a tendencia Basse-Normandie (-10%) és Franche-Comté (-3%) régiókat. A baromfitartók viszon egészen jó évet tudnak maguk mögött, mivel a 2010-es és 2011-es 30,3 ezer euróról 37,4 ezer euróra nőtt az adózás előtti eredményük. A sertéstartók esetében a 2013. január elsejei, a környezetvédelmi előírások teljesítésére vonatkozó kötelezettség sok termelőt az állattartás fölhagyására kényszerített, másoknál pedig komoly kiadásokat jelentett. A termelés szűkülését viszont az árak emelkedése ellentételezte, a sertéstartásban így az adózás előtti jövedelem 50, a baromfitartásban 25%-kal volt magasabb, mint 2011-ben.

Hatalmas különbségek tapasztalhatók **az egyes nagy régiók között**. A gabona-, olajos- és fehérjenövény-árak magas szintje értelemszerűen magával húzta a termelői jövedelmeket (Centre, Ile-de-France, Picardie régiók), viszont kifejezetten negatív hatással volt az állattartó régiókban (pl. Limousin, Auvergne). A szőlőtermelő régiókra nem lehet egységes trendet megállapítani, a jövedelmek nagyban függtek a termés szintjétől, a borvidékek elismertségétől és a szőlő, valamint a többi termékpálya helyi gazdaságban betöltött súlyától. Mindezek eredményeként **hatszoros különbségek** tapasztalhatók az országban, a legjobb eredményt Ile-de-France régió mutatja (97800 euró!), a legrosszabbat Limousin (15,5 ezer euró). 2012-ben Ile-de-France átvette a vezető szerepet Champagne-Ardenne-től, valamint hihetetlen mértékben növelni is tudta az eredményt: míg 2010-ben „csak” 49,4 ezer, 2011-ben pedig 60,5 ezer euró volt a gazdaságok mutatója, a 2012-es 97,8 ezer országosan is kiemelkedőnek számít, hiszen a „második helyezett” Picardie „csak” 73 ezer eurót tud fölmutatni.

Stéphane Le Foll miniszter az adatok kapcsán jelezte: a június végén az új KAP-ról született egyezség pontosan meghatározza azokat az eszközöket, amik lehetővé teszik a gazdálkodói jövedelem-különbségek csökkentését és a jövedelmek stabilitásának biztosítását, alkalmazásuk konkrét körülményeit pedig a szakmával való egyeztetések nyomán határozzák meg.

A francia szaktárca statisztikai szolgálata, az AGRESTE által készített összefoglaló anyag elérhető a következő oldalon :

http://agriculture.gouv.fr/IMG/pdf/Primeur_303_Comptes-1_cle41e3e1.pdf

Somogyi Norbert, Párizs